

Konwencja dotycząca praw i obowiązków mocarstw i osób neutralnych w razie wojny lądowej (V konwencja haska), Haga, 18 października 1907 r.
(Dz. U. z 1927 r., nr 21, poz. 163)

Celem dokładniejszego określenia praw i obowiązków mocarstw neutralnych w razie wojny lądowej i uregulowania położenia walczących, którzy schronili się na terytorium neutralne;

pragnąc również określić istotę neutralności, zanim będzie możliwe uregulować w jego całokształcie położenie poszczególnych państw neutralnych w ich stosunku z walczącymi,

Rozdział I

O prawach i obowiązkach mocarstw neutralnych

Artykuł 1

Terytorium mocarstw neutralnych jest nienaruszalne.

Artykuł 2

Zabronione jest stronom wojującym przeprowadzanie przez terytorium mocarstwa neutralnego wojsk lub taborów z amunicją lub z aprowizacją.

Artykuł 3

Również zabronione jest stronom wojującym:

a) zakładanie na terytorium neutralnego mocarstwa stacji radio-telegraficznej lub jakiegokolwiek aparatu, przeznaczonego do użytku jako środek dla komunikacji pomiędzy siłami wojującymi na lądzie lub morzu.

b) używanie wszelkiej instalacji tego rodzaju, założonej przez nich przed wojną na terytorium mocarstwa neutralnego w celu wyłącznie wojskowym, która to instalacja nie była otwarta dla korespondencji publicznej.

Artykuł 4

Na terytorium mocarstwa neutralnego nie mogą być formowane oddziały, przeznaczone do walki, ani otwieranie biur werbunkowych na korzyść wojujących stron.

Artykuł 5

Żadne z mocarstw neutralnych nie powinno tolerować na swym terytorium żadnego z czynów wskazanych w art. od 2 do 4. Państwo neutralne obowiązane jest karać czyny, sprzeczne z neutralnością, tylko o ile takowe popełnione zostały na jego własnym terytorium.

Artykuł 6

Odpowiedzialność mocarstwa neutralnego nie wchodzi w grę wobec faktu, że pojedyncze osoby przekraczają jego granicę, by zaciągnąć się do służby jednej z wojujących stron.

Artykuł 7

Mocarstwo neutralne nie jest obowiązane utrudniać eksportu lub tranzytu na koszt jednej lub drugiej z wojujących stron, jako to: broni, amunicji i w ogóle tego wszystkiego, co może być użytecznym dla wojska lub floty.

Artykuł 8

Mocarstwo neutralne nie jest obowiązane zabronić lub ograniczyć stronom wojującym używalności kabli telegraficznych lub telefonicznych, jak również aparatów telegrafu bez drutu, które są bądź ich własnością, bądź własnością towarzystw albo osób prywatnych.

Artykuł 9

Wszelkie zarządzenia ograniczające lub wzbraniające, powzięte przez mocarstwo neutralne w związku z art. 7 i 8, winny być równomiernie stosowane względem stron walczących.

Mocarstwo neutralne czuwać będzie, by uszanowano stosowanie tych zobowiązań przez towarzystwa lub osoby prywatne, posiadające kable telegraficzne lub telefoniczne, jak również aparaty telegrafu bez drutu.

Artykuł 10

Nie może być uważany za czyn wrogi fakt, jeśli państwo neutralne użyje siły dla odparcia usiłowania naruszenia jego neutralności.

Rozdział II

O internowanych walczących oraz rannych, pielęgnowanych przez neutralnych

Artykuł 11

Mocarstwo neutralne, które przyjmie na swoje terytorium wojska, należące do armii stron wojujących, winno je internować, o ile możliwie, daleko od terenu wojny.

Mocarstwo to będzie mogło trzymać te wojska w obozach i nawet zamknąć je w fortecach, bądź w miejscowościach przystosowanych do tego celu.

Mocarstwo to zdecyduje, czy oficerowie będą mogli pozostawać na wolnej stopie, zobowiązawszy się słowem nie opuszczać terytorium neutralnego bez zezwolenia.

Artykuł 12

W braku specjalnej w tym względzie konwencji, mocarstwo neutralne dostarczać będzie internowanym aprowizacji, odzieży i pomocy, wskazanej przez uczucia humanitarne. Koszty wynikłe na skutek internowania zostaną zbonifikowane przy zawarciu pokoju.

Artykuł 13

Mocarstwo neutralne, które przyjmuje zbiegłych jeńców wojennych, pozostawi ich na wolności. Jeśli zezwala na ich pobyt na swym terytorium, to może wyznaczyć im miejsce zamieszkania. Takież zarządzenie stosuje się do jeńców wojennych, przyprowadzonych przez wojska szukające schronienia na terytorium mocarstwa neutralnego.

Artykuł 14

Mocarstwo neutralne będzie mogło zezwolić na przejście przez swe terytorium rannych lub chorych, należących do armii stron wojujących, z zastrzeżeniem jednak, aby pociągami, którymi przybędą oni, nie były przewożone ani osoby ani materiały wojskowe.

W tym wypadku mocarstwo neutralne jest obowiązane przedsięwziąć zarządzenia, dotyczące bezpieczeństwa i kontroli, niezbędne w tym celu.

Ranni i chorzy, dostarczeni na tych warunkach przez jedną ze stron wojujących na terytorium neutralne, którzy należeliby do strony przeciwnej, będą musieli być strzeżeni przez państwo neutralne w ten sposób, by znów nie mogli brać udziału w operacjach wojennych.

Mocarstwo to będzie miało także obowiązki względem rannych lub chorych przeciwnej armii, którzy byliby mu powierzeni.

Artykuł 15

Konwencja Genewska będzie stosowana do chorych i rannych, internowanych na terytorium neutralnym.

Rozdział III

O osobach neutralnych

Artykuł 16

Jako neutralni uważani są obywatele państwa, które nie bierze udziału w wojnie.

Artykuł 17

Osoba neutralna nie może wykorzystywać swej neutralności:

- a) jeśli popełnia czyny wrogie przeciw jednemu z wojujących;
- b) jeśli popełnia czyny na korzyść jednego z wojujących, a mianowicie gdy dobrowolnie wstępuje na służbę do szeregów armii jednej ze stron.

W tym wypadku osoba neutralna nie będzie surowiej traktowana przez stronę wojującą, przeciwko której wystąpiła z neutralności, niżeli obywatel drugiego państwa wojującego, który popełnił ten sam czyn.

Artykuł 18

Następujące czyny nie będą uważane jako spełnione na korzyść jednego z wojujących według brzmienia art. 17 lit. b.:

a) dostawy lub pożyczki przyznane jednemu z wojujących, z warunkiem jednak, by dostawca lub kredytor nie zamieszkiwał na terytorium strony przeciwnej, ani też na terytorium, zajętem przez nią, i aby dostawy nie pochodziły z tych terytoriów;

b) usługi oddane w sprawach policyjnych lub administracji cywilnej.

Rozdział IV

O materiale dróg żelaznych (kolejowym)

Artykuł 19

Materiały kolei żelaznych, pochodzące z terytorium mocarstw neutralnych, należące bądź do tych mocarstw, bądź do towarzystw lub osób prywatnych i uznanych za takowe, będą mogły być rekwirowane i użytkowane przez wojującą stronę jedynie tylko w wypadku i mierze, wymaganych przez imperatywną konieczność. Te materiały winny być zwrócone o ile można najwcześniej do kraju, skąd pochodziły.

Państwo neutralne, w razie konieczności, będzie mogło zatrzymać i użytkować w należytej ilości materiały, pochodzące z terytorium państwa wojującego.

Indemnizacja będzie wypłaconą tak jednej, jak drugiej stronie, proporcjonalnie do ilości materiału użytkowanego i do czasu użytkowania.

Rozdział V

Postanowienia końcowe

Artykuł 20

Postanowienia niniejszej konwencji stosują się jedynie do mocarstw układających się i tylko jeżeli wszystkie strony walczące należą do niej.

(Artykuły 21 –25 opuszczono)